

DANSK JOURNALISTFORBUND

København, den 6. maj 1981

Til folketingets kulturudvalg

Notat vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker (L 195)

Lovforslagets princip er at yde statstilskud til oprettelse og drift af kommunale lydavisersom et led i bibliotekernes betjening af blinde og svagtsynede.

Dansk Journalistforbund er enig i, at det er vigtigt at opfylde blindes og svagtseendes informationsbehov, herunder at sikre denne handicapgruppe adgang til at stifte bekendtskab med indholdet i de lokale trykte medier.

Hvorfor på bibliotek?

Lovforslaget forudsætter imidlertid, at lydaviserne fremstilles i biblioteksregie, samt at den udvælgelse af stof, der skal finde sted, ikke bør være en journalistisk bearbejdning, men en nøjagtig gengivelse af det medtagne stof.

Dansk Journalistforbund ønsker at gøre opmærksom på, at der alene i den udvælgelse af artikler, der foretages ved produktion af en lydavis, sker en journalistisk bearbejdning. Forbundet må derfor tage afstand fra dette forsøg på at lovgive om faggrænser og skal indtrængende anmode om, at der hverken direkte eller indirekte i lovtæst eller i bemærkninger tages stilling til, hvem der skal redigere lydaviserne.

Dansk Journalistforbund er i øvrigt betænkelig ved, at produktionen af lydavisers kobles på biblioteksloven, og beder kulturudvalget være opmærksom herpå ved den kommende omfattende revision af biblioteksloven. Dansk Journalistforbund mener, at det vil være mindst lige så naturligt, at lydavisers bliver selvejende institutioner eller fremstilles direkte af kommunens informationsafdeling eller sociale/kulturelle forvaltning, og vi mener på den baggrund, at lovgivning om statstilskud til fremstilling af lydavisers bør løsrives fra biblioteksloven.

Lydavisers omfang

På længere sigt vil blindeorganisationerne måske også være interesserede i, at der ud over en nøjagtig gengivelse af et udvalg af artikler fra de trykte medier produceres selvstændige indslag som supplement. Den selvejende institution Esbjerg Lydavis har gode erfaringer hermed. Det er jo allerede således, at der i mange lydavisers gives kommunale servicemeddelelser af speciel interesse for blinde og svagtseende. Denne form for nyhedsformidling er efter vor opfattelse også klar journalistisk virksomhed.

Ophavsretten

Avisartikler er ophavsretligt beskyttede. Hjemlen til at fremstille lydavisers ligger i ophavsretslovens § 18, stk. 2: »Med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre, som på grund af invaliditet er ude af stand til at læse almindelige bøger, er det tilladt ved lydoptagelser at fremstille eksemplarer af udgivne litterære værker, når det ikke sker i erhvervsøjemed. For sådan optagelse har ophavsmanden krav på vederlag«.

Dansk Journalistforbund har konstateret, at flere medarbejdergrupper på dagblade ikke har ønsket at indgå aftale om vederlag med henvisning til, at biblioteket (kommunen) ikke har været indstillet på at lade lydavisers fremstille af en professionel journalist.

Forbundet nærer ingen ønsker om, at de blinde og svagtseende skal komme i klemme på grund af stridigheder om ansættelse af kvalificeret arbejdskraft, men har måttet konstatere, at mange af vore medlemmer ikke ønsker at indgå aftaler om udnyttelse af deres artikler, medmindre lydavisers produceres af journalister.